

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje in izdaja *Anton Štrekelj*, državni potovalni učitelj kmetijstva v Gorici.

Štev. 3.

V Gorici, dné 1. februarja 1906.

Pečaj 11.

Naši dolgovi.

Večina naših kmetij zadolženih je kakor pravimo, „do grla“. Včasih nima največi posestnik v vasi za par stotakov svoje vrednosti. Vse je tuje! Dotičnik se trudi in muči, toda ne zase, marveč — za druge. Gorje mu!

Kdor ima priliko, da pregleduje večkrat po zemljiških knjigah, ta nam bo to potrdil. Osobito po Vipavskem, po Krasu in v Brdih je v tem oziru jako slabo. V celi vasi ne dobiš včasih posestnika-kmetovalca, ki bi ne bil dolžan. Posebno zadnja leta so se dolgovi jako namnožili. Temu so sicer krivi razni uzroki, pred vsem slabe letine, visoki davki, največ pa — naša lahkomišljenost. Odkar so se namnožile pri nas posojilnice, pomnožili so se tudi dolgovi. S tem pa nočemo reči, da so posojilnice škodljive! Ne! One so koristile mnogo, ker so pomagale rešiti marsikoga iz oderuških rok, in modremu kmetu pomagajo doseči marsikaj, kar bi v nasprotnem slučaju ne mogel, toda za lahkomišljenega kmeta so in bodo posojilnice vedno le vabljiva vada. Lahko se je zadolžiti, toda težko se je rešiti dolga, kajti zato je treba trdne volje, lahkomišljenec je pa nima.

Ako smo prišli v dolgove, skušati moramo, da se jih čim prej odkrižamo. Da to dosežemo, držimo se vselej naslednjih besed, ki so v resnici čudodelne: naši izdatki bodo naj vselej manjši, nego dohodki! Če smo toraj zadolženi kmetje, ne smemo tako živeti kakor gospoda ali celo kakor majhni grofi, marveč rajši tako, kakor kočarji. Če živi župnik tako, kakor škof, pride v dolgove, če živi pa kakor kaplan, zamogel bo marsikak dolg plačati in si tudi še kak novčič lahko prihrani. S tem pa no-

čemo reči, da moramo v življenju stradati. Kar je treba za telo, naj to dobi, če pa opravimo lahko za večerjo s polento in z mlekom, ni potreba, da se gostimo s piščancem. Za zdravlje moramo skrbeti, kajti zdravlje je tudi premoženje. Če to po nemarnim zapravimo, zapravili smo več, nego denar. Mnogo bi si prihranili lahko naši ljudje pa na pijači, na obleki (posebno ženske), na tobaku, na igranju, plesanju in nepravih zabavah.

Če hočeš zmanjšati svoje dolgove, drži se nadalje še naslednjih besed: nič ne kupuj, kar ne neobhodno potrebuješ! Čim bolj je pri nas kedo zadolžan, rajši bi kupoval, bodisi zemljišča, konje, vole, krave in sploh reči, katere sicer ima, toda iz požrešnosti ne privošči drugemu. Vse bi rad imel! Zato pa se včasih sam sebe hudo kaznuje, kajti boben je pri njem neizogiben. Če si prihranil nekoliko denarja, ne daj ga toraj za reči, katere že imaš, marveč najprej plačaj svoj dolg. Niti krajcerja ne zavrzi, če ni ravno treba. Orodje, obleka, pohištvo, ki ga ne potrebuješ, se vedno kvari in če nimaš niti toliko od njega, da bi plačal obresti od denarja, ki si ga dal za to, žrejo ti take brezpotrebne reči tvoje premoženje. Za stvari, ki jih pa potrebuješ, ne varči! Osobito naj bo tvoje orodje v redu, kajti kmet, ki nima dobrih priprav, izgublja po nepotrebem čas, trud in denar. Tudi ne varči pri kmetijskem časopisju, kajti to te opozori na marsikaj, kar ti ni še znano in kar bi ti lahko na svojem posestvu uporabljal. Če veš, da boš imel v kratkem veči izdatek, bodisi za orodje ali druge potrebščine, kakor gality, žveplo, umetna gnojila, pripravi si denar že prej, kajti z denarjem v roki, kupiš povsod ceneje nego na vero. Tudi delavcem in težakom izplačaj zaslužek čim prej, bodisi na večer ali koncem tedna. Plačan delavec bo mnogo rajše in boljše, delal, nego oni, ki mora čakati cele mesece na denar. Tvoj princip bodi vselej: „nikomur nič ne biti dolžan“.

Če si dolžan na več strani, skušaj te dolgove, osobito, če so majhni, združiti. Na Goriškem imamo sedaj deželno hipotečno banko, ki daje posojila po precej nizkih obrestih tudi na amortizacijo. Tu vzami posojilo, da poplačaš majhne dolgove in po nekoliko letih si prost. Tudi „Mont“ in druge posojilnice pričele so dajati denar skoraj pod istimi pogoji, kakor gornja banka. S tem, da razdeliš plačevanje na več let, boš to breme lažej prenesel.

Marsikateri zadolžen kmet dal bi se pri nas tudi s tem rešiti, da bi odprodal del svojega, prevelikega posestva. Poznam posestnika, ki je imel lepe prilike in bi lahko po visoki ceni prodal kos zemljišča a v svoji trmi, ni hotel odstopiti tega še za tako lep denar, s katerim bi poplačal lahko skoro vse svoje dolgove. Po dveh letih prodalo se je celo njegovo premoženje na dražbi in prijelo se je za nje malo več, nego se mu je ponujalo prej samo za košček zemljišča.

Bodi toraj moder! Če te tarejo dolžniki, nič ne kriči in nič se ne jezi, kajti vse to ti ne pomaga nič. Če hočeš biti prost kmet, priporočam ti v prvi vrsti, da predružačiš svoje življenje. Ne bahaj se in ne bodi nečimern, če si kje dolžan, marveč bodi ponižen. Mesto hoditi po veselicah in po krčmah, bodi doma, pregleduj svoje polje, svoj hlev in čitaj koristne knjige in koristne kmetijske časopise. Mesto, da trošiš denar za dragoceno obleko, za dragocena jedila in pijače, nosi se priprosto, živi se po kmetovsko in varuj se brezkoristnih stroškov. Na ta način boš plačal v kratkem svoje dolgove. Ker se privadiš pri prostemu življenju, boš polagoma tudi kaj prihranil a tudi tvoji otroci privadijo se varčnosti. S tem si opomoreš in če si vžil prej nekoliko trdih ur, boš imel potem več sladkih. Brez boja ni zmage!

Št.

Kako vzgojimo drevje debelega kostanja (marona).

V mnogih krajih na Goriškem prideluje se debeli kostanj ali maron že v precejšnji meri. To je gospodarski popolnoma opravičeno, ker se spravi debel kostanj prav lahko in dobro v denar. Želeti je le, da bi se pridelovalo tega kostanja na Goriškem še veliko več, nego se ga prideluje sedaj. V ta namen pomeniti se hočemo danes o tem, kako se vzgaja drevje marona.

Kjer se nahaja po mejah mnogo divjega, toda užitnega kostanjevega drevja, ni težko priti v kratkem času do debelo-zrnatega kostanja ali marona. Tam ni namreč drugega dela, kakor cepiti ali požlahtniti divji kostanj z maronom. Samo ob sebi se razume, da je odbrati za cepljenje mlado drevje. Star

kostanj se da le s težavo precepiti. Način cepljenja, po katerem se kostanj prav rad prime, je pa takozvano „cepljenje za lubad“. Tudi cepljenje v piščalko, ki se rabi na Goriškem pri požlahtnjevanju kostanja, bek in murev, je dobro. Ker je pa cepljenje za lubad mnogo bolj priprosto in bolj lahko nego to, in ker je tudi uspeh cepljenja za lubad neprimerno bolj gotov, popisati hočem to poslednje.

Cepljenje za lubad se vrši takrat, ko prične kostanjevo drevje že brsteti, ko se nahaja toraj v največjem soku. V ta namen je narezati cepiče že pozni, najdalje do konca februarja. V tem času narezane cepiče shraniti je do cepljenja tako, da ostanejo sicer popolnoma sveži, vendar ne postanejo pa sočni. Cepiče je zvezati v ta namen v butarico (snopič) tako, da se nahajajo spodnji konci vsi v isti ploskvi, a butarico deti je v hladno klet (hram), kjer se ni bati podgan, v vlažen pesek, s katerim se za dobro dlan na visoko zasuje. Pesek se mora včasih nekoliko poškopiti z vodo, da ostane vedno zadosti vlažen in se cepiči v njem ne posuše. Če nima kdo primerne kleti, zasuje naj butarico cepičev kakih 50 do 60 cm globoko v zemljo, vendar na take m kraju, kjer se ne nabira voda v zemlji. Cepiče je postaviti v jamo tako, da bodo ležali, ne toraj pokoncu.

Ko nastopi pravi čas za cepljenje, imeti mora vsakdo, ki hoče cepiti, pred vsem, dobro, mrzlo tekočo cepilno smolo. Ta se rabi seveda lahko tudi za cepljenje drugega drevja, bodisi pa na ta način ali na drugi. Tako cepilno smolo napravi se tako-le: Vzame se 30 delov (gramov), čiste smrekove smole. Borova ni za rabo, ker na zraku razpoka. Smolo se raztopi v kaki ponvi nad žrjavico in sicer kje na prostem, zaradi nevarnosti, ker se smola rada vname.

Raztopljeni smoli primeša se 10 delov (gramov) najmočnejšega špirita in vse skupaj se potem na žerjavici še enkrat segreje ter premeša. Tako pripravljeno mrzlo tekočo cepilno smolo je najboljše deti v kositerno pušico (škatlo). Da se ta posoda lahko prenaša in če treba, tudi na drevo obesi, dobro je, ako ji pridimo ročaj iz žice. V pokrov je dobro napraviti luknjo, skozi

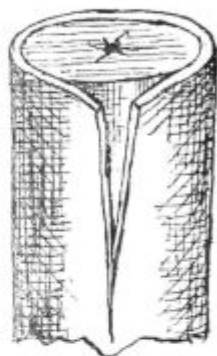
Pod. 10.

Pripravljen
kostanjev
cepič.

katero segamo s primerno palčico po smolo. Čop ni dober za to delo.

Cepilna smola ne sme biti preredka. Rajši naj bo nekoliko bolj gosta. Ako je tako gosta, kakor je strdjeni med, je najboljša. Ako se pa cepilna smola sčasoma preveč strdi, doliti ji je nekoliko špirita ter dobro premešati. Ako bi bila pa cepilna smola preredka, namreč tako redka, da kaplja, ako jo solnce segreje, od cepiča, treba jo je vnovič raztopiti nad žerjavico ter pustiti, da se nekoliko špirita vkuha.

Cepljenje za lubad, kakoršno se rabi za kostanj in tudi za drugo sadno drevje, vrši se tako-le: Kjer je lubad najbolj gladek, odreže oziroma odžaga se podlaga (divji kostanj) vodoravno. Nastala rana se nato z ojštrim nožem pogladi. To delo je popolnoma tako, kakor pri navadnem cepljenju v razklad. Ko je podlaga tako pripravljena, a pripravi se koj cepič in sicer tako-le: Pred vsem je odbrati na njegovem spodnjem koncu dva popa, katera si stojita ravno nasprotno, kakor kažeti črki *a* in *b* v podobi 10. Pod popom *a* zareže se cepič s cepilnim nožem navpično in sicer za $\frac{1}{3}$ cepičeve debelosti. Za tem napravi se drugo zarezo podolgič do spodnjega cepičevega dela in sicer nekoliko poševno, da se dobi na spodnjem delu nekako zagozdo (črka *c* v pod.). Konečno se še ob robcih te zareze lubad nekoliko poravna. Ako se pusti cepiču 5 do 6 povov, je dovolj.

Pod. 11.
Pripravljena kostanjeva podlaga.

Kakor hitro je cepič tako pripravljen, prereže se na podlagi lubad od zgoraj navzdol tako daleč, kakor je dolga zarezana ploščica na cepiču. S pomočjo koščice na cepilnem nožiču, ako te ni, s pomočjo kake iz trdega lesa napravljene zagozdice, privzdigne se prerezani lubad od lesa tako, kakor kaže podoba 11. V zadobljeno špranjo vtakne se naglo cepič ter nato cepljeno mesto s špago poveže in s cepilno smolo zamaže. Pri mazanju paziti je dobro na to, da ne pride smola za lubad v podlago. Da se to ne zgodi, kar je posebno pri debelih podlagah prav lahko mogoče, položi se na vsako stran cepiča prej,

nego se cepljeno mesto poveže, košček lesa, ki pritisne lubad, ko zavežemo, h podlagi. Ako je podlaga debela, dá se ji lahko tudi po dva cepiča ravno tako, kakor pri navadnem cepljenju v razklad. Pri rezanju lubada na podlagi paziti je na to, da se napravi zarez na tisto stran, od katere piše burja, to pa zato, da ne odvali ta tako lahko cepiča. Kjer se devata po dva cepiča, dobro je privezati onemu, ki je zaboden v zavetni strani, vejico, da se cepičevi poganki na njo lahko oprejo. Ako se to delo opusti, polomi, oziroma odvali burja prav lahko cepiče, kakor hitro ozelené.

Na ta način cepljeni kostanj, prime se prav rad, kar se ne more trditi pri cepljenju na druge načine.

Ako nimamo v mejah ali gozdovih že rastočega, drobnozrnatega, jedljivega kostanja, katerega bi se zamoglo cepiti, treba je, da si pripravimo sami podlage. Kostanjevo seme spravi se v ta namen preko zime v pesek, da ostane do spomladi sveže. Ko začne to seme spomladi kaliti, presadi se v gozd. Tam, kjer hočemo, da bo rastlo drevo, prekopati je zemljo meter na široko in v sredo prekopane zemlje, najboljša je ilovica, vtakne se po eno zrno. Da se ve, kam se je položilo zrno, postavi naj se k njemu količ. Posajeni kostanj zgojuje se potem s pomočjo režnje in ko doseže po nekoliko letih pravo višino, se ga cepi. Kostanj vzgajati in cepiti v drevesnici ter ga šele potem na stalno mesto presajati, ne velja, kajti nad 60 odstotkov se ga na stalnem mestu posuši. Vse delo imelo bi toraj le malo uspeha.

R. Dolénc.

Valjar.

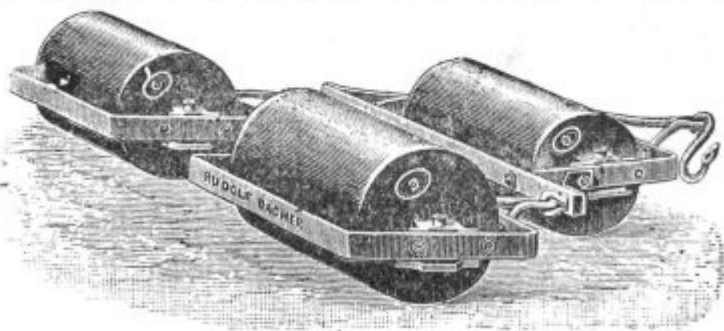
Po naših krajih vdomačila se je v zadnjem času že ta in ona kmetijska priprava, valjarja pa nisem še videl pri našem kmetu. Ne rečem, da je to orodje pri obdelovanju polja neobhodno potrebno, ker si pomagamo lahko tudi na drug način, vendar bi služil valjar včasih tudi na naši kmetiji izborno. Zakaj ga rabimo?

Letos privzdignil je zmrzlin marsikatero žitno stebelce iz zemlje in to se bo gotovo posušilo, če ga ne pritisnemo spet v zemljo. Za tako delo je valjar najboljše orodje.

Spomladi sejali bomo po polju deteljo. Drobnega deteljinega semena ne smemo zagrebsti seveda pregloboko, ker bi ne mogla drugače nežna kal prodreti iz zemlje. Če vržemo seme samo po vrhu, se to posuši in ne bo kalilo. Tudi tu je valjar dobrodošel. S tem, da pritisnemo deteljino seme ž njim h zemlji bo seme lahko kalilo, a če rabimo gladek valjar, dobimo na polju obenem tudi gladko površino. Posebno je valjanje potrebno za tako semenje, ki ima trdo lupino in težje kali, potem v bolj suhi zemlji. S tem, da zemljo na vrhu stlačimo, dobivala bo ta iz globočine več vlage in seme bo zato lažej kalilo.

Meseca marca ali aprila preoravali bomo mogoče težko zemljo, ki je še vlažna. Napravile se bodo kepe, ki se potem na zraku osuše in strdē. Zmrlina ne bomo več imeli, da bi nam pomagal zdrobiti zemljo. Treba bo toraj razbiti kepe z motiko ali kako drugo ročno pripravo. Če imamo valjar, katerega peljemo nekolikokrat podolgič in povprek po polju, pa si prihranimo mnogo truda. Osebito oni valjarji, ki imajo zobe, služijo dobro v ta namen.

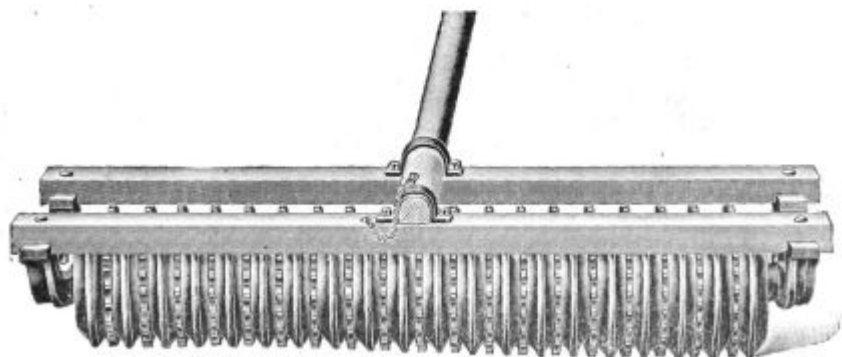
Valjarjev je več vrst: oni so leseni, železni ali kamniti, gladki, zobčasti ali obročasti, oni obstoje iz enega ali pa iz več delov. Cen in priprost valjar napravimo si lahko sami, ako ogladimo približno 2 m dolgo in 50 cm debelo, a okroglo deblo

Pod. 12. — Tridelni lgadki železni valjar.

ter mu zabijemo v sredino od obeh strani močan, okrogel železen žebelj, ki služi kot os. Ob to os nataknemo železen ali

lesen oklep, na katerega privežemo z verigo ali z ojesom vprežno živino. Tak gladek valjar služi bolj za stiskanje in glajenje površine. Če hočemo pa z valjarjem drobiti tudi kepe ali grude, zabiti moramo v njega čim več žeblicev ali klinov. Ti klini so podobni onim, kakoršne ima železna brana, oni so toraj okoli 10 cm dolgi, 1 do 1½ cm debeli ter koničasti (špičasti).

Pod. 13. — Kambridgev valjar z dvojnimi obroči.

Kamenit valjar, ki je močno težek, rabi se bolj za mečkaje kepe. Železen gladek valjar se napravlja navadno v treh delih, kakor kaže podoba 12. Tak valjar je v sredini votel, če hočemo toraj, da bo zemlja bolj stiskal, pa denemo vanj nekoliko kamenja, vode ali kako drugo težo. — Tridelni valjar stiska zemljo bolj enakomerno, nego navadni.

Podoba 13. kaže nam železen valjar, ki obstoji iz samih obročev. Vsak drugi obroč je zobčast. Obroči še vrste ob osi, ob katero je naslonjen tudi oklep in oje. Tak valjar je seveda samo za večje posestnike, ker je precej drag.

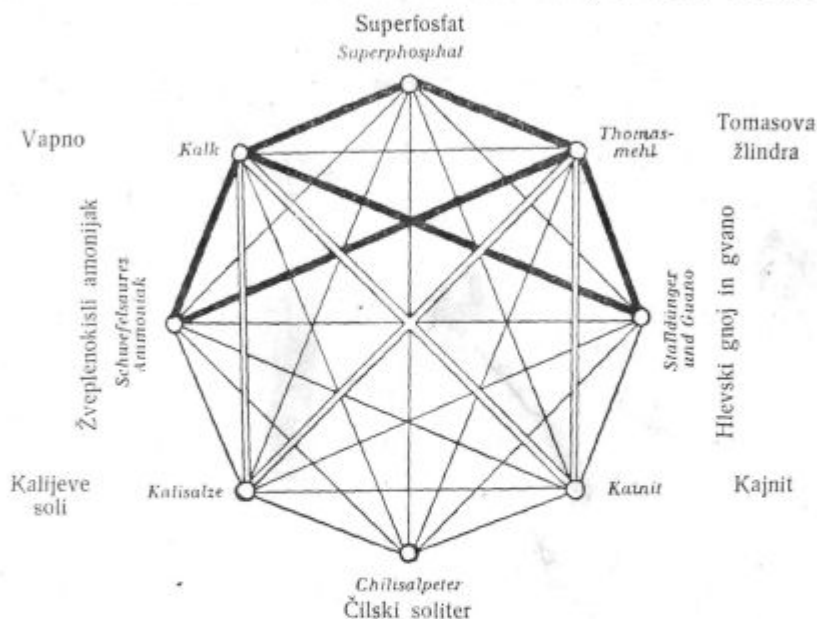
Če je zemlja premokra in se prijemlje valjarja, ne smeš s to pripravo na polje, kajti ž njo bi si več škodil nego koristil. Pomni, da je valjar dobro orodje za lahko in prav težko zemljo. Prvo boš ž njim stiskal in gladil, drugo boš pa drobil in rahljal. V prvi zemlji rabil boš zato lahke in gladke valjarje, v drugi pa težke in zobčaste.

Št.

GOSPODARSKE DROBTINICE.

Kako je hraniti in kako mešati umetna gnojila? — Umetna gnojila hraniti je v suhem prostoru. Osobito velja to o kalijevi soli, kajnitu, solitru, ki potegnejo vlago tudi iz zraka v sè in se potem lahko raztopijo. Tomasova žindra in superfosfat se v vlažni shrambi strdita in zato manj zaležeta. Predno

Pod. 14. — Načrt za mešanje umetnih gnojil. Z debelimi črtami (—) zvezana gnojila se ne smejo mešati med seboj, z dvojnimi črtami (==) zvezana se smejo mešati neposredno pred rabo, s tankimi črtami (—) zvezana pa vselej.

se umetna gnojila trosijo, pomešajo se med sabo ali pa se jim doda lahko nekoliko zemlje. Vendar nekaterih gnojil se ne sme nikdar mešati, ker bi se s tem redilna snov, ki se nahaja v njih lahko spojila s kako drugo snovjo in se bi zato bolj težko raztopila. Nekatere snovi se bi v tem slučaju celo poizgubile. Gnojila, ki imajo v sebi amonijak, organski dušik ali raztopno fosforno kislino (n. pr. žveplenokisli amonijak, hlevski gnoj, superfosfat) se ne smejo mešati s Tomasovo žindro, vapnom ali pepelom. Tomasovo žindro se sme mešati s kajnitom ali kali-

jevo soljo neposredno prej, nego se ju rabi, ker bi se v nasprotnem slučaju napravile trde kepe, katerih ne bi bilo mogoče raztrositi. Iz priloženega, na Nemškem sestavljenega načrta, sprevidi lahko vsakdo, katera gnojila smemo mešati in katera ne.

Svetloba v hlevu je za uspeh živinoreje med prvimi pogoji. Po naših hlevih, osobito v gorah, pa dobimo skoraj povsod tako temo, da je treba včasih še po dnevnu luči. Posebno pozimi je vse zataknjeno. Ravno sedaj je pa svetloba najbolj potrebna. Skušnje so pokazale, da so krave v svetlem hlevu mnogo boljše molzle nego v temnem. Svetloba uniči v hlevu tudi razne škodljive glive, zato je ne smemo odvrčati. Da bo v hlevu dovolj svetlobe, treba je napraviti seveda primerna okna, katerih pa ne smemo mšiti s slamo ali celo z gnojem, marveč na okno je deti prozorno steklo. Pravimo prozorno, kajti v mnogih naših hlevih se dobé pač steklena okna, toda šipe so tako zamazane od prahu in hlevske sopare, da se skozi okno nič ne vidi. Take šipe se niti ne dajo z navadno vodo oprati. Za tako pranje se priporoča voda, kateri se je dodalo na vsakih 10 l po 1 l solne kisline (kupi se v mirodilnici). Da ne bo okvir okoli okna vsled sopare gnil, namazati ga je vsako drugo ali tretje leto s karbolinejem. Če napravljamo nova okna v hlevu, deti jih moramo živalim nad glavo, na stran ali pa zadej, kajti svetloba ne sme vdarjati živini naravnost v oči. Navadno se delajo okoli 60 do 70 cm visoka in 90 do 100 cm široka okna.

Prepoditi uši od živine. — V ta namen se priporoča: Čistiti živino s topim česalom (štrigljem) in z dobro ščetjo. Če to ne pomaga, oprati je napala mesto s 5 odstotno raztopino kreolina ali lysola in sicer vsakih 8 dni. Dan predno se pere prvičkrat namazati je posebno ušiva mesta z navadnim milom, kateremu se dodá samo nekoliko kreolina. Pri tem je paziti, da ne gre mazilo živalim v oči. Glavno sredstvo proti ušem pa je, živino dobro hraniti, kajti na rejeni živini se dobe le redkoke-daj uši.

Pripravite si led za poletje! Mlekarnam je le težko delati po leti brez ledu. Pa tudi na posestvu rabimo včasih v gorkem poletju hladila. Sedaj je povsod mnogo ledu, zato shranite ga za vroči čas! Na priprost in cen način ohranite led tako-le: V senčnem, nekoliko bolj vzvišenem kraju izkopa se v

zemljo nekaka jama. Najboljša je okrogla, dobra pa je tudi štirikotna. Globočina 1 m navadno zadostuje, nič ne dé pa, če je jama tudi bolj globoka. Ako imamo kako majhno dolinico, uporabimo lahko tudi to. Kedar delamo to jamo, vselej moramo paziti na to, da bo voda iz nje lahko odtekala. Zato je napraviti na dnu pokrit jarek, ki odvaja vodo na prosto. Da ne bo pa uhajal tudi mrzel zrak iz ledenice, treba je jarek z vodo zapreti, kar se najlažej doseže s tem, da se jarek na enem delu bolj vglobi tako, kakor kažejo tele črte:

Da se ne navzame led v jami prehitro zemeljske gorkote, ne sme se polagati naravnost na tla, marveč na vejevje, ki se razgrne po jami dobrega pol metra na visoko. Vejevje deti je tudi ob straneh. Jamo je nato nasuti z ledom a po noči ko zmrzuje oblevati je tega z mrzlo vodo, da se sprime v eno plast. Led je nato nakopičiti tu v podobi senske kope, a ko se nam zdi, da ga imamo dovolj, pogrniti ga moramo s takimi tvarinami, ki so slabi prevodniki. V ta namen služi nam najboljše slama ali listje. Led je pogrniti vsaj 50 cm na debelo, boljše pa je seveda 80 cm, ker se obvaruje pod tako odejo tudi več lét. Da ne odnese veter slame, deti je vrhu nje nekoliko desk ali pa vejevja. Paziti moramo, da ne prihaja v ledenik voda od zunaj. Kedar začnemo led rabiti, odpreti moramo ledenik na slemenu in ne pri strani. Letos je mnogo ledu, preskrbimo se toraj ž njim, kajti nič ne vemo kakšna bo zima prihodnje leto, gorje pa mlekarni, ki mora led kupovati.

Kateri živini naj se polaga klajno vapno? Živalske kosti obstoje večidel iz fosfornokislega vapna. To dobivajo živali navadno iz krme, če pa premanjkuje te snovi v krmi, iščejo si pomagati na drugi način. Zato vidimo, da glodajo živali, katerim premanjkuje vapno, jako rade kosti, ki jih najdejo na dvorišču ali pa ob cestah. Ker ne vemo ali dobivajo živali v krmi dovolj fosfornokislega vapna, zato je dobro, če jim včasih potrosimo umetno pripravljeno med krmo. Osobito je to potrebno mladi živini, ki še raste. Dokler žival raste, potrebuje namreč za napravo kosti največ vapna. Če tega ne dobi v dovoljni množini, ostane šestokrat šibka v kosteh in se ne razvija tudi drugače tako dobro, kakor bi se lahko. Če damo živali vsak dan $\frac{1}{2}$ do 1 žličko klajnega vapna, ki se dobiva navadno v prahu, vpliva ta dodatek osobiti pri mladi živini jako dobro.

Mrzla ali mlačna voda za napajanje živine? — Splošna navada je, da se živina napaja pri potoku ali koritu z mrzlo vodo. Toda to ni vselej najboljše, zlasti po zimi ne. Pač pa ugaja hladna voda živini ob poletnej vročini, da se žival nekoliko ohladi. Seveda paziti se mora, da jo pije žival kadar ni segreta ali pôtna, na kar prav lahko zbolí. Tudi se mora čuvati vselej, da živina mrzle vode ne pije najedenkrat čez mero, kar je vselej škodljivo. — Priporoča se, kot jako koristno, napajati živino po zimi z nekoliko mlačno vodo. Skušnja je namreč pokazala, da je žival ob tem napóju veliko lepše uspevala, nego ob močno mrzlej vodi. Tudi krave dajejo več mleka, če se napajajo z nekoliko mlačno vodo. Seveda se mora paziti, da je voda vselej tudi snažna. Najbolje je, zavreti lonec vode, pa to priliti v večjo posodo k mrzlej vodi, da postane ta primerno mlačna. Takšne pijače se žival kmalo privadi.

Pohorski.

O krmljenju kokoši. — Kokoši namenjene za plemo, morajo se krmiti drugače, nego one, katere hočemo zaklati. Premočna hrana jim škoduje, da ne nesó jajec. Ni dobro jih toraj krmiti s hrano, katera ima v sebi veliko beljakovine, kakor n. pr. pšenica, pa tudi turšica. Žival ob samo tej hrani odebeli, nabere se ji v jajčniku tolšča in ne nese več jajec. Prav primerna hrana za kokoši je drobno zrezana detelja, katerej se primeša otrobov in pa zdrobljenega ovsá. To se z mlačno vodo pomeša in pusti nekaj ur stati; še-le potem se daje kokošim. Tudi mleko se jako priporoča dajati kokošim, toda ne sme biti skisano, sicer kokoši zbolé na driski. Po nekod se kokošim daje tudi skuhanega in zmečkanega krompirja, pomešanega z otrobi. Ako žival poleti ne more na pašo, treba jej je dajati na drobno zrezane trave in zlasti detelje, kar ji pašo nadomestuje. Opomniti je treba, da živali ob suhej hrani ne sme primanjkovati vode, pa tudi peska ji je treba večkrat dajati, kar kokošim prebavljanje pospešuje.

Pohorski.

Upliv molzenja na množino mleka. — Večkrat se je že opazovalo da ne namolze vsaka dekla ali hlapec enako množino mleka. Posebna razlika pokazala se je v tem na nekem posestvu na Češkem. Veleposestnik ondi imel je 21 krav švicarskega plemena. Dobil je novega molzača in ta je namolzel že

koj prvi dan 15 litrov mleka več nego pred njim dekle. Pozneje se je ta množina še zvišala za celih 25 litrov više od prejšnje. To je storila posebna ročnost molzača, kajti ko se je nekoč ta za nekoliko časa odtegnil, takoj je pala množina mleka za celih 20 litrov na dan. Čudno je bilo gledati tega moža pri molžnji, kako naglo in kakor igraje je izvrševal svoj posel. — Treba mu je bilo molzti toliko krav samemu, pa v kratkem času je bil gotov in krave katere so bile prej pri molži nemirne, stale so sedaj tiho in oddale so mleko do zadnje kaplje. — To je gotovo jasen dokaz, da tudi pri molžnji treba ročnosti, katere se naj bi mladi ljudje temeljito privadili, kajti koristila bode njim pri delu, gospodarjem pa na dobičku za celo življenje.

Pohorski.

POROČILA.

Kmetijski shodi. — „Gor. kmet. društvo“ priredilo je shode v Št. Petru in v Gorjanskem. V obeh krajih je bila udeležba obilna. Posebno v Gorjanskem je zanimanje za društvo veliko, kar pač priča obilo število udov v tej občini, katero znaša okoli 60. Pač lep vzgled drugim večim občinam. Zato vidimo tu, osobito v oddelkih Zagrajc in Ivanjigrad, kako lepo napreduje kmetijstvo. Tako lepe vinograde, kakor so tu, najdemo težko na celem Primorskem. Čast, komur gre!

Jutri, na svečnico, bo imelo društvo shod v Biljah (predp.) in v Štandrežu (pop.).

V nedeljo, dné 4. t. m. bo shod v Dornbergu, 11. v Koj-skem, 18. v Kanalu.

V zadnji seji osrednjega odbora „Gor. kmet. društva“ sprejelo se je 250 članov ter se sklenilo poleg drugega ustanoviti 13 podružnic in sicer: Bilje, Gradišče, Kojsko, Prvačina, Sv. Križ, Gorjansko, Ivanjigrad-Zagrajec, Avber, Komen, Tomaj, Cerkno, Sv. Lucija, Medana. Za nekatere občine, kjer ni podružnice, in tudi v bolj oddaljenih vaseh od podružnic, imenovalo se je zaupnike „Gor. kmet. društva“, ki bodo imeli skoraj tiste naloge, kakor predsedniki podružnic. Imenovalo se je po-

možnega uradnika v osebi g. Kr. Dietz. Na razne želje vstanovil se je poseben odsek za čebelarstvo. — Želeti bi bilo, da se kmetovalci razen v zgoraj omenjenih občinah tudi drugod pobrigajo ter pristopijo v dovoljnem številu društvu. Če je v Ivanjemgradu in Zagrajcu, kjer je skupno samo 40 posestnikov, 28 udov, nabrali bi jih v večih občinah lahko na stotine, ako ne bi kmetovalci drugod — spali.

Barthelnovo klajno vapno ima v zalogi tudi „Gor. kmet. društvo“. Cena temu pripomočku pri krmljenju je: vreča 50 kg 12 K, 1 kg 28 vinarjev.

Sleparstvo s kosami in drugimi gospodarskimi potrebščinami. — C. kr. namestništvo opozarja kmetško ljudstvo, da so lansko leto sleparski agenti mnogo kmetovalcev v Istri opeharili s tem, da so mu vsilili razne kmetijske potrebščine, osobito kose. Zato svari naj ne kupujejo kmetovalci, kar potrebujejo za svoje gospodarstvo pri nepoznanih agentih in potnikih, osobito pa naj se ne podvržejo ogrskim ali tujezemskim sodiščem. Posebno svari pred agenti tvrdke „Bratje Braun“ v Rima Szombat, ki prodaje kose. Pri tem priporoča kmetškemu ljudstvu, naj naročuje svoje potrebščine skupnim potom po kmetijskem društvu in njegovih podružnicah, gospodarski zvezi itd.

Na novo priglašeni udje Goriškega kmetijskega društva.

Tavčar Rudolf, pos. Ivanjigrad	13	Tavčar France, Ivanjigrad	15
Adamič Jožef, mlad.	22	Lozej France,	5
Tavčar Josip, pos.	25	Semulič Andrej, Klanc pri Gorjanskem	
Tavčar France, Ivanjigrad	2	Stepančič Janez, Preserje pri Komnu	2
Lozej France,	4	Godnič Ivan, Komen	35
Lozej Karol,	10	Pipan Leodold	33
Lozej Rudolf,	11	Kovačič France	31
Lozej France,	3	Budal Jožef	2
Lozej Ivan,	9	Slamič Valentin	17
Lozej Jožef,	7	Pajer Karl,	
Čotar Alojzij,	6	Abram Alojz,	36
Tavčar August,	14	Kovačič Franc,	40
Švara Alojzij,	19	Turek Franc,	23

Lozej Alojz, Komen Vojščica
 Bralno društvo v Križu pri Tomaju
 Ivan Stepančič, pos. Renče
 Kompara Valentin, pos. Lokavec
 Gulin Janez, Sovodnje 130
 Kovc Jožef, 114
 Ozbič Štefan, pos. Štomaž pri Štjaku
 Kobal France, pos. Gorenja Branica.
 Torkar M., Podbrdo
 Ličen Fr., pos. Rihemberg, Preserje 221
 Čebtron Fr., pos. Rihemberg Preserje 255
 Zgonik Josip, pos. Rihemberg 153
 Kuštrin Janez, . . . žup. Rakovec pri Pod-
 melcu
 Pelicon Evgen, Šempas 81
 Klanjšček Janez, . . . 103
 Bevk Peter, pos. Otalež
 Pevsko in bralno društvo Tabor, Lokev
 na Krasu
 Šorli vit. Matija, poštni ravnatelj v pok.
 v Gorici
 Kovačič Ignacij, velepos. Sv. Lucija
 Vogrič Andrej, pos. Slap 12 pri Sv. Luciji
 Lapanja Blaž, velep. . . 39
 Rejec Franc, pos. . . 55
 Balog Josip, . . . Idrija ob Bači 36
 Kovačič France, pos. 6
 Šorli Josip, . . . Lom Tolmínski 81
 MuniH Josip, . . . Šv. Lucija 19
 Leban Peter Pavel, župan Sv. Lucija

Kovačič Alojzij, pos. Idrija ob Bači 11
 MuniH Peter, pos. Sv. Lucija 13
 Bizajlj Matevž, . . . Modrejce pri Sv. Luciji 1
 Manfreda Andrej, pos. Gomerice — Selo
 pri Sv. Luciji 26
 Kenda Franc, pos. Gomerice — Selo pri
 Sv. Luciji 29
 Manfreda Ivan, pos. Gomerice -- Selo
 pri Sv. Luciji 38
 Fabjani Josip, župnik Sv. Lucija
 Mikuž Anton, gost., pos. Sv. Lucija 37
 Hrast Ivan, nadučitelj
 Fratnik Ivan, pos. Log -- Lom 57
 Pregelj Valentin, prof. v pok. Sv. Lucija
 Milič Ivan, Nabrežina
 Dominiko Josip, Bilje 1
 Županstvo Šempeter
 Blažica Andrej, pos. Šempeter 248
 Blažica Ivan, 268
 Trevižan Štefan, 12
 Merljak Andrej, 240
 Brumat Peter, c. kr. poštar Šempeter
 Droč Anton, pos., mlinar . . . 89
 Nemic Franc, 22
 Nemic Jvan, 263
 Pipan Peter, . . . Tomaj
 Verč Alojzij, nadučitelj Kanal
 Bralno društvo v Čepovanu
 Štrekelj Josip, učit., pos. Komen
 (Dalje pride.)

Trtnica

Forčič & Pipan v Preserjih p. Komen (Primorsko) pri-
 pravlja za spomlad 500.000 cepljenk. Kaluzirane cep-
 ljene bilje prodaja po 100 kron tisoč, cepljenke I. vrste
 ba dajal v jeseni onemu, ki jih naroči do 1. marca t. l.
 po 120 K tisoč. Za velike naročbe je cena še nižja.

Vinogradnikom

naznanjam, da imam na prodaj več
 tisoč na zeleno in na suho cepljenih
 trt, raznih dobrih, belih in črnih
 vrst. Cepljenke so izvrstno oko-
 reničene in dobro zaraščene. Imam tudi več tisoč divjih bilj. Cene so prav nizke
 in se razvidijo iz cenika, katerega pošiljam na zahtevanje brezplačno. — Za
 obilno naročbo se priporoča Josip Cotič, vinogradnik v Vrhpolju, p. Vipava.

Kdor še ni pokusil naših teštenin (pašte)

ne ve kaj se pravi dobra jed

Zahtevajte tedaj po vseh prodajalnicah testenine prve kranjske tovarne testenin Žnideršič & Valenčič v Ilirski Bistriti. ○○○○○○○○○○○○

Semenska trgovina

edina na Kranjskem strokovno vrejena in odlikovana. Ve-

lika zaloga najboljših poljskih, zelednjadnih in cvetličnih semen. Nad 460 vrst. Vse seme preskušeno, zanesljivo in dobro kalilno. Za kakovost jamčim. Izdelujejo se tudi vencji in šopki, sveži in suhi, s trakovi in napisi. Mnogovrstne cvetlice v loncih, kakor tudi drugi predmeti prav po nizkih cenah. Cenik za leto 1906 se dobi brezplačno. — Z odličnim spoštovanjem se priporočam

Alojz Korsika v Ljubljani.

PETER COTIČ

čevljarški mojster

— Gorica Raštel št. 32 —

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in za otroke.

Naročila z dežele se po pošti dostavljajo.

Na Primorskem največa zaloga

lesene in lončene robe

je ona

Mihe Kozman-a

v Gorici (Raštelj št. 27., nasproti lekarne).

Tu dobiš n. pr. vsakovrstne grablje, ročaje za kose, brente za grozdje in one za škropilnice, vinske sodčke, beriglice, škafe, golide, nečke, samokolnice, lesene lopate, sita, rešeta, košare fine in one za razpošiljatev sadja, krogle, slamnate klobuke, metle, ribeže, stolice, lonce, sklepe, krožnike itd. itd. vse kar rabimo na kmetiji.

Priporoča se našim gospodarjem in gospodinjam.